

කෘෂිකාර්මික දියුණුව සඳහා ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය කොතෙක් දුරට දායක වන්නේද?

රේණුකා වීරක්කොඩි

සංක්ෂේපය

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය සිදු කළ ගම් කීපයක් අලලා සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයක් ඇසුරෙන් මෙම ලිපිය සකසා ඇත. ගොවිපොළ පද්ධති හා කෘෂිකාර්මික ශාඛයේ ආදායම නහා සිටුවීම සඳහා ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය කෙබඳු දායකත්වයක් සපයා තිබේ ද යන්න විමසීමට ලක්කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ විය. තෝරා ගනු ලැබූ සෑම ගමකම පාහේ මාර්ග සංවර්ධනය කෙටි දුරකට සීමා වී තිබුණු අතර එම මාර්ග ඔස්සේ ශාඛයේ, වෙළෙඳපොළ හා වී වගා ක්ෂේත්‍ර පමණක් යාම් තිබුණි. ගොවි පවුල්වල කෘෂිකාර්මික ආදායම තර කරන හේත් ගොවිතැන හා අතිරේක බෝග වගා ක්ෂේත්‍රවලට ප්‍රවේශ වන ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනය සඳහා අවධානය යොමු වී නොමැති තරම් ය. ඒ අනුව මාර්ග සංවර්ධනයෙන් ලද ප්‍රමුඛ ප්‍රතිලාභය ලෙස ගොවි හු අර්ථ දක්වන්නේ ගමනාගමන පහසුව සහ ගමනාන්ත වෙත ඉක්මනින් ළඟාවීමට හැකි වීම යි. ඒ හැරුණු කොට වී ගොවිතැන යාන්ත්‍රීකරණය වීමට හෝ ව්‍යාප්ති දැනුම තුළින් වී වගා පද්ධතිය විවිධාංගීකරණය/ නව්‍යකරණය වීමට හෝ යෙදවුම් භාවිත කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීමට මාර්ග සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් දායක වී ඇත්තේ ඉතා අල්ප වශයෙනි. වී නිෂ්පාදන වපසරියේ හෝ නිෂ්පාදකතාවයේ ප්‍රමාණාත්මක වර්ධනයක් ද වාර්තා නොවේ. වී අලෙවි රටාවේ කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් දක්නට ලැබුණ ද වී සඳහා ඉහළ මිලක් ලබා ගැනීමේ අවකාශ ඉන් උදාවී නොමැත. අතිරේක ආහාර බෝගවල මිල හා අලෙවි රටාව තුළ ද සාධනීය වෙනස්කම් දක්නට හො ලැබේ. එබැවින් ග්‍රාමීය ගොවිපොළ පද්ධති නහා සිටුවීමට හෝ කෘෂිකාර්මික ශාඛයේ ආදායම ඉහළ නැංවීමට ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය ප්‍රබල ලෙස දායක වූ බවට සාක්ෂි නොමැත.

1. හැඳින්වීම

ගැමි ජනතාවගේ ජීවන මට්ටම වැඩි දියුණු කිරීමේ කාර්යයේ දී ග්‍රාමීය මං මාවත් ඉතාමත් නිශ්චයාත්මක හා බලදායී කොන්දේසියකි. ග්‍රාමීය මංමාවත් ගැමි ජනතාව ඔවුන්ගේ සම්පතමයන් වෙත භෞතික වශයෙන් පමණක් නොව මානසික වශයෙන් ද සම්ප කරවනු ලබයි. ඔවුන් නිරතුරුව ගනුදෙනු කරනු ලබන සමාජ-දේශපාලනික ආයතන සමඟ පවත්වන සබඳතා තවදුරටත් ශක්තිමත් කරනු ලබයි. විශේෂයෙන්, දුරස්ථ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල පවතින හුදකලාවට යම් මට්ටමකින් හෝ බලපෑමක් කිරීමට ග්‍රාමීය මං මාවත් සමත් වේ.

ග්‍රාමීය සමාජය ඉහත සඳහන් ආකාරයේ වෙනසකට ලක් කරන්නට සමත්කම් ඇති ග්‍රාමීය මංමාවත් වැඩි දියුණු කිරීම දැයේ ජනතාවගේ යාවජීව අවශ්‍යතාවකි. එය කෙතරම් ප්‍රබල හා සංවේදී සමාජ අවශ්‍යතාවයක් ද යත්, මංමාවත් සංවර්ධනය කර ගැනීම වෙනුවෙන් මෙන් ම ඊට ආධාර අනුබල ලබාදුන් ජන්ද අපේක්ෂකයන් වෙනුවෙන් ජනතාව සිය ජන්දය භාවිතා කළ අවස්ථා පිළිබඳව ද මෑත ඉතිහාසය සාක්ෂි දරයි. එබැවින් එය සමාජ-දේශපාලනික අභිරුචියක් බවට ද පත් විය. එවන් පසුබිමක් පැවති පසුගිය දශකය පුරා ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් දැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. ගම පාදක කොට ගත් සංවර්ධන සංකල්පය ගැබ් වූ “ගම නැඟීම” වැඩසටහන තුළ, ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය සඳහා විශේෂ ස්ථානයක් හිමි වූයේ “මහින්ද චින්තන” ජාතික සංවර්ධන රාමුව තුළින් අපේක්ෂා කළ පරිදි “ගම සංවර්ධනයේ ක්ෂුද්‍ර කේන්ද්‍රස්ථානය” ලෙස ගොඩ නැගීමේ අරමුණෙනි. ඒ අනුව, ග්‍රාමීය කෘෂි මාර්ග සංවර්ධනය කිරීම යනු, ඉහත කී සංකල්පය හරහා අවධානය යොමු වූ හා අනුග්‍රහය ලද එක් සුවිශේෂී සංවර්ධන සංරචකයකි.

කෘෂිකාර්මික ජීවනෝපායයන් හි නියැලෙන බහුතරයක් ග්‍රාමීය ජනතාවට අවශ්‍ය කෘෂිකාර්මික යෙදවුම්, දැනුම, කුසලතා, නව තාක්ෂණික ක්‍රම හා යන්ත්‍රෝපකරණ වෙගවත් ලෙස ඔවුන් වෙත ළඟා කර දීමත්, ඔවුන්ගේ නිපැයුම් ඒ අයුරින් ම වෙළෙඳපොළ වෙත රැගෙන යෑමට පහසුකම් සැලසීමත්, ග්‍රාමීය කෘෂිමාර්ග වැඩි දියුණු කිරීමේ මූලික අරමුණකි. මෙම සංකල්පය වර්ෂ එක්දහස් නවසිය හැට පහේ දී ඒ.ටී. මෝෂර් නමැති කෘෂි ව්‍යාප්ති විශේෂඥයා විසින් හඳුන්වා දුන් ගොවිපොළොන්-වෙළෙඳපොළට-මංමාවත් (Farm-to-market-roads) නම් වූ සංකල්පය හා සමීප සබඳතාවක් පවතී. එම විද්වතාට අනුව ග්‍රාමීය මාර්ග කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි.

අහමඩ් සහ හුසේන් (1990) යන විද්වතුන් පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට මංමාවත් ඇතුළු යටිතල පහසුකම්වල කාර්යභාරය ඉතා සංකීර්ණ වන අතර ම පුළුල් ජන සමාජය හා පරිසරය වෙත ඉන් ඇතිවන බලපෑම් මෑත බැලීම තරමක් අපහසු ය. එමෙන් ම වෙන් කොට හඳුනා ගැනීම ද අපහසු ය. එබැවින්, සංවර්ධන ආර්ථික විද්‍යාවේ දී යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයේ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු වී නොමැති බව පෙනේ. ඒ හේතුවෙන් මංමාවත් ඇතුළු යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයේ එල විපාක ප්‍රමාණාත්මකව තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ උත්සාහයන් විරල වේ. ක්‍රමවේදයන් ද විරල වේ. එවන් පසුබිමක ඉහත සඳහන් විද්වතුන් විසින් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය පිළිබඳ දර්ශකයක් ගොඩ නගමින් බංගලාදේශය තුළ ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයේ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා වෑයම් දරා ඇත. එම ක්‍රමවේදය බොහෝ

සෙසින් සමීපව ඇසුරු කර ගනිමින් පසුගිය වකවානුව තුළ ශ්‍රී ලංකාව පුරා දියත් වූ ග්‍රාමීය කෘෂිමාර්ග සංවර්ධන පරිශ්‍රමයන්ගේ දායකත්වය තක්සේරු කිරීමට දැරූ උත්සාහයක ප්‍රතිඵල පිළිබඳව මෙම ලිපියෙන් විග්‍රහ කෙරේ.

2. අධ්‍යයනයේ අරමුණු

පසුගිය දශකයකට ආසන්න කාල සීමාව තුළ, ශ්‍රී ලංකාවේ ගම් නියම් ගම් සිසාරා ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය පිළිබඳ උදෙසාගයක් ව්‍යාප්ත වන්නට විය. විශේෂයෙන් දකුණු පළාතේ, හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය ඒ අනුව කැපී පෙනුණු ප්‍රදේශයක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය. එසේ සංවර්ධනයට බඳුන් වූ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ගම් භයක් ඇසුරෙන් සිදු කළ මෙම අධ්‍යයනයේ දී ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය, ග්‍රාමීය කෘෂිකාර්මික සමාජයන් හි ගොවිපොළ පද්ධතීන් කෙරෙහිත් ගෘහස්ථ ආදායම කෙරෙහිත් යම් බලපෑමක් ඇති කිරීමට සමත් වී තිබේ ද යන්න පිළිබඳව විමසා බැලීම මේ ප්‍රයත්නයේ ප්‍රධාන අරමුණ විය. කෘෂිකාර්මික ජීවනෝපායයන් හි නියැලෙන ගැමි ජනතාව යෙදවුම්/නිමැවුම් වෙළඳපොළ හරහා නිෂ්පාදන සබඳතා පැවැත්වීමේ දී මෙන් ම විවිධ සමාජ-දේශපාලනික ආයතන වෙතින් විවිධ ගෘහස්ථ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ දී සංවර්ධනය කරන ලද මංමාවත් ඊට ඉවහල් වී ඇති ආකාරය අවබෝධ කර ගැනීමටත්, ඉන් අත් වූ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බලපෑම් තක්සේරු කිරීමටත් මෙමගින් උත්සාහ දරා ඇත.

3. ක්‍රමවේදය හා සීමාවන්

අහමඩ් හා හුසේන් (1990) යන විද්වතුන් විසින් බංගලාදේශයේ ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනයේ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා එම මාර්ග භාවිතා කරන්නන්ගේ ප්‍රවාහන වියදම් ඉතිරි වන ප්‍රමාණය පාදක කරගත් ක්‍රමවේදයක් (User-cost saving method) අනුගමනය කොට තිබේ. එහි දී මං මාවත් සංවර්ධනය කළ ගම්වල ජීවත්වන ජනතාව තම සමාජ-ආර්ථික-දේශපාලනික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා ගනුදෙනු කරනු ලැබූ විවිධ සේවා ආයතන/වෙළඳපොළ කරු ප්‍රවේශවීමේ දී ගමන් කළ යුතු දුර හා ඒකීය දුරක් ගමන් කිරීම සඳහා වැය වන වියදම් යන මූලික දත්ත භාවිතා කරමින් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය පිළිබඳ දර්ශකයක් (Infrastructure Development Index) ගොඩ නගා ඇත. යටිතල පහසුකම්වල තත්ත්වය දුර්වල වූ තරමට හා අධ්‍යයන ගම්මාන වඩාත් දුරින් පිහිටි තරමට ප්‍රවාහන වියදම් ඉහළ යන බැවින් එවැනි ගම් සඳහා මෙම දර්ශකයේ අගය ඉහළ අගයක් ගන්නා පරිදි දර්ශකය ගොඩනගා තිබුණි. එම සංසිද්ධියේ විලෝමය ද එලෙසම වේ. ඒ අනුව, සංවර්ධිත ගම්වල දර්ශකයේ අගය අඩු අගයකි. උණ

සංවර්ධිත ගම්වල දර්ශකයේ අගය ඉහළ අගයකි. එම දර්ශකය භාවිතා කරමින් අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ ගම් යටිතල පහසුකම් අතින් සංවර්ධිත හා ඌන සංවර්ධිත වශයෙන් වර්ගීකරණයට ලක් කර තිබේ. තව ද, එම ගම් අතර ජන සමාජයන් හි නිෂ්පාදනය, පාරිභෝජනය, ඉතිරි කිරීම් යනා දී විවිධ සමාජ-ආර්ථික පරාමිතියන් සංසන්දනය කිරීම තුළින් සංවර්ධනය වූ ගම්මානවල ජනතාව ඌන සංවර්ධිත ගම්මානවල ජනතාවට සාපේක්ෂව වඩා උසස් ජීවන තත්ත්වයන් භුක්ති විඳින බවට තහවුරු කොට තිබේ.

එසේ වුව ද, ප්‍රධාන කරුණු කිහිපයක් හේතුවෙන් දේශීය තත්ත්වයන් යටතේ එම ක්‍රමවේදය ඒ අයුරින් ම යොදා ගැනීමට නො හැකි බවට මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රාරම්භක අවධියේ දී ම ප්‍රත්‍යක්ෂ විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සංවර්ධිත මංමාවත් ඔස්සේ පොදු ප්‍රවාහන සේවා ක්‍රියාත්මක නොවීම හේතුවෙන් ප්‍රවාහන වියදම් ආශ්‍රිත දත්ත ලබා ගත නො හැකි වීම ඉන් ප්‍රධාන එක් හේතුවකි. එබැවින්, දේශීය මං මාවත් සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන්ගේ බලපෑම් විඳහා දැක්වෙන හා ප්‍රතිලාභ මැන බැලීමට උචිත නව මානයක අවශ්‍යතාව මතු විය. ග්‍රාමීය ජනතාව සමඟ සිදු කළ සාකච්ඡාවලින් මතු වූ කරුණු එවැනි මානයක් ගොඩනැගීමට අවශ්‍ය පදනම සකසනු ලැබී ය.

ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය පිළිබඳව ගැමි ජනතාව දරන පොදු මතය තුළින් පැහැදිලි වන්නේ ගම් වෙත ප්‍රවේශ වන මාවත් වැඩි දියුණු කිරීමට පෙර, අත්දැකූ දුෂ්කරතා සැසඳීමේ දී වත්මන් තත්ත්වය මඟින් අස්වැසිල්ලක් බවයි. එකී සංවර්ධනය තුළින් ඔවුන් ලද ඉහළම ප්‍රතිලාභය ලෙස අර්ථ දක්වන්නේ ගමනාගමනයේ දී අත්විඳින පහසුව හා කඩිනමින් ගමනාන්ත වෙත ළඟා වීමේ පහසුවයි. මෙම ප්‍රතිලාභය එනම්, ගමනාගමනයේ දී කාලය ඉතිරි වන ප්‍රමාණය මං මාවත් සංවර්ධනයේ ප්‍රගතිය මැන බැලීම සඳහා භාවිතා කිරීමට සුදුසු මානය බව ඉන් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. ඒ අනුව, ග්‍රාමීය ජනතාව ගනුදෙනු කරන වෙළඳපොළ හා සමාජ දේශපාලනික ආයතන වෙත ගමන් කිරීමේ දී, ඒකීය දුරක් ගමන් කිරීමට ගත වන කාලය හා ගමේ සිට එම වෙළඳපොළ/සේවා ආයතන දක්වා වූ දුර ඇසුරෙන් දර්ශකයක් ගොඩනගන ලදී. එම දර්ශකය ගොඩනැගීමේ දී ගොවිජනතාව සිය ගෘහස්ථ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා සබඳතා පවත්වන සේවා ආයතන ලෙස පෙර පාසල, ප්‍රාථමික පාසල, ද්විතියික පාසල, රෝහල හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය තෝරා ගැනුණි. නිෂ්පාදන කාර්යයේ දී සබඳතා පවත්වන සේවා ආයතන වශයෙන් යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොළ තෝරා ගන්නා ලදී. එම සේවා ස්ථාන හා වෙළෙඳපොළ වෙත ගැමි ජනතාව බහුතරයක් ප්‍රවේශ වන ගමන් මාර්ග හා ඒවා භාවිතයේ දී ඒකීය දුරක් සඳහා වැයවන කාලය පිළිබඳ දත්ත මෙම විශ්ලේෂණය සඳහා භාවිතා කරන ලදී.

තෝරා ගත් ගම්වල සංවර්ධනය කළ මං මාවත් අතර ගුණාත්මක වශයෙන් විශාල විචලනය හඳුනාගත නොහැකි විය. එබැවින්, එක් එක් ගම්මානවල සංවර්ධිත මාර්ග ඔස්සේ ඒකීය දුරක් ගමන් කිරීමට ගතවන කාලය අතර වාර්තා වූයේ ඉතා සුළු වෙනස්කම් පමණි. තව ද, බොහෝ මං මාවත්වල සංවර්ධන කටයුතු කෙටි දුරකට සීමා වී තිබුණි. එබැවින්, ඉහත සඳහන් දර්ශකයේ ප්‍රධාන විචල්‍ය සාධකය වූයේ ගම් හා අදාළ වෙළෙඳපොළ/සේවා ආයතන අතර පැවති දුර ප්‍රමාණයන් හි මිස ඒකීය දුරක් ගමන් කිරීමට ගත වන කාලය තුළ නොවේ. එබැවින්, ඉහත දර්ශකය ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය පිළිබඳ මානයකට වඩා ගම්මානවලට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව පිළිබඳ දර්ශකයක් (Village Accessibility Index-VAI) ලෙස හැඳින්වීම වඩාත් උචිත ය. ඒ නිසාම, එම දර්ශකය භාවිතා කරමින් මං මාවත් සංවර්ධනයේ ඵල විපාක විග්‍රහ කිරීමේ නිරවද්‍ය බව සාපේක්ෂ ය. එය මෙම අධ්‍යයනයේ එක් සීමාකාරී සාධකයක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. කෙසේ වුව ද, ඉහත දර්ශකය පදනම් කර ගනිමින් සෑම අධ්‍යයන ගම්මානයක් සඳහා ම ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව පිළිබඳ දර්ශකයේ අගය ගණනය කළ අතර එම දර්ශකයේ අගය පදනම් කර ගනිමින් ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ඉහළ, මධ්‍යස්ථ හා අඩු වශයෙන් අධ්‍යයන ගම්මාන වර්ගීකරණයක් සිදු කරන ලදී (වගු අංක 1).

වගු අංක 1 : අධ්‍යයන ගම්මාන වෙත ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව පිළිබඳ දර්ශකයන්

ගම	ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව පිළිබඳ දර්ශකය	ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව	මාර්ග සංවර්ධනය කළ වසර
රබර්වත්ත	7.5	වැඩි	2010
හත්පෝරුව	9.9	වැඩි	2008
ගෝඨාභයපුර	9.8	වැඩි	2006
ජඳුර	15.8	මධ්‍යස්ථ	2006
හැඩවින්න	16.4	මධ්‍යස්ථ	2010
ගෝඨයිම්බරගම	29.3	අඩු	2010

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. ගො. ප. පු ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

දෙවන සීමාකාරී සාධකය වූයේ අධ්‍යයනය සඳහා සුදුසු ගම් තෝරා ගැනීමයි. ශ්‍රී ලාංකීය ගොවිජන සමාජයේ ග්‍රාමීය ගොවිපොළ පද්ධතියක් පරිභෝජනය පෙරටු කොටගත් ගෘහස්ථය (Household sub system) හා නිෂ්පාදනය පෙරටු කොටගත් නිෂ්පාදන උපපද්ධතිය (Production sub system) යන අංගවලින් සමන්විත වේ. ඉහත සඳහන් සියලු සංරචකයන් යාබදව පිහිටීම, විරල

සංසිද්ධියකි. එම නිෂ්පාදන උප පද්ධතිය ගෙවත්ත, උස් බිම් වගාව හා වී වගාව යන ත්‍රිවිධාකාර සංරචකයන් ගෙන් සමන්විත වේ. බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී කුටුම්භය සහිත ගෙවත්ත ආසන්නයේ පහත් බිම් ආශ්‍රිත වී වගාව සිදු වුව ද ඉන් විසුක්තව උස්බිම් වගාව ව්‍යාප්ත වේ. අධ්‍යයනයෙන් අපේක්ෂා කළ ආකාරයට ග්‍රාමීය මංමාවත් සංවර්ධනය ඔස්සේ ගොවිපොළ පද්ධති හා ගෘහස්ථ ආදායමේ සිදු වූ විචලනය හඳුනා ගැනීමට නම් ගොවිපොළ පද්ධතිවල ඉහත සඳහන් සියලු සංරචක යා කරමින් මං මාවත් සංවර්ධනය කළ ගම්මාන තෝරා ගත යුතු ය. එසේ වුව ද, ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය ගොවිපොළ පද්ධතිවල ඉහත සංරචකයන් බොහෝ දුරට එකිනෙකින් විසුක්තව පිහිටා තිබේ. මාර්ග සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් හි දී ඉහත සඳහන් සියලු සංරචකයන් යා කෙරෙන මංමාවත් බොහොමයක් සංවර්ධනය කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු නොවී ය. ඊට සරිලන ආයෝජන ගම් වෙත ගලා ආවේ ද නැත. විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය ගෘහස්ථයන් හි ප්‍රමුඛ ආදායම් මාර්ගයක් වන උස්බිම් වගා සංරචකය වන මුදල් බෝග වගාවන් හා හේන් ගොවිතැන් කරනු ලබන ප්‍රදේශ වෙත ළඟා වීමේ දී අනිවාර්යයෙන් ම දුෂ්කර මංමාවත් පසු කළ යුතු වුව ද සංවර්ධන ව්‍යායාමයන් හි දී එවැනි මං මාවත් ප්‍රමුඛතා ගත වූයේ නැත. එබැවින්, සමස්ත ගොවිපොළ පද්ධතියේ සියලු සංරචකයන්වල යෙදවුම් හා සේවා අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම හෝ ඒවායේ නිෂ්පාදන වෙළෙඳපොළ වෙත රැගෙන ඒම යන කාර්යයන් පහසු කරලීමට මාර්ග සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් උපකාර වී නැත. ඒ අනුව, අධ්‍යයන අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට උචිත ආකාරයේ ගම්මාන තෝරා ගැනීමට නො හැකි වීම මේ අධ්‍යයනයේ තවත් සීමාකාරී සාධකයක් විය. තෝරා ගත් ගම්මාන සියල්ලක ම මෙන් සංවර්ධනය කළ කෙටි දුර ඔස්සේ ආවරණය වී පැවතියේ ගෘහස්ථය, වී වගා සංරචකය හා වෙළෙඳපොළ උප පද්ධතිය පමණි.

ඉහත දර්ශකය භාවිතා කරමින් විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම්මානවල මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර හා පසු තත්ත්වයන් සංසන්දනය කිරීම අධ්‍යයනයේ ඊළඟ පියවර විය. ගොවිපොළ පද්ධති හා ගෘහස්ථ ආදායම කෙරෙහි මං මාවත් සංවර්ධනය යම් බලපෑමක් සිදු කර ඇත් ද යන්න විමසා බැලීම මෙම වැයමේ ප්‍රධාන අරමුණ වූ අතර මං මාවත් සංවර්ධනයේ සෘජු ආයකත්වය තක්සේරු කිරීම පෙර ද සඳහන් කළ ආකාරයට තරමක් සංකීර්ණ කාර්යයකි. එබැවින්, ඉහත ප්‍රධාන පරාමිතිකයන් දෙක වන ගොවිපොළ පද්ධතිය හා ගෘහස්ත ආදායම කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති වූයේ ද යන්න විමසා බැලීම වෙනුවට එම පරාමිතිකයන්ට බලපෑමක් ඇති කළ හැකි ද්විතීක විචල්‍යයන් කෙරෙහි මං මාවත් සංවර්ධනය කිසියම් බලපෑමක් එල්ල කොට ඇති ද යන්න විමසා බැලීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලදී. එම ද්විතීක විචල්‍යයන් ලෙස කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවය හා යාන්ත්‍රීකරණය යන කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු

කොට ඒ තුළ සිදු වූ උන්නතිය හේතුවෙන් බෝග නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය, නිෂ්පාදන වපසරිය හෝ බෝග රටාව යන අංශයන් හි ඇති වූ ප්‍රගතිය විමසන ලදී. ඒ හරහා ගොවිපොළ පද්ධතිවල යම් වැඩි දියුණු වීමක් වාර්තා වේ ද යන්න තක්සේරු කළ අතර විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම් අතර එම ප්‍රගතිය සංසන්දනය කරන ලදී.

දෙවනුව, මං මාවත් සංවර්ධනය ඔස්සේ ගෘහස්ථ ආදායමේ කිසියම් වර්ධනයක් වී ඇත් ද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා ගොවිපොළ හා ගොවිපොළ නොවන ආදායම් මාර්ගයන් හි සිදු වූ විචලනය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලදී. විශේෂයෙන්, මං මාවත් සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵල ලෙස වී හා අතුරු බෝග නිෂ්පාදන අලෙවි රටාව තුළ හා පැවතියේ ද යන්නත් ගොවිපොළෙන් බැහැර අනෙකුත් ආදායම් මාර්ග ජනනය කිරීමට පහසුකම් සැලසීම තුළින් කෘෂිකාර්මික නොවන ආදායම් ප්‍රවර්ධනය කොට තිබේ ද යන්නත් මෙහි දී විමසා බලන ලදී. තව ද, විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම් අතර ඉහත පාරමිතිකයන් වෙනස් වී ඇති ද යන්න වැඩිදුරටත් සංසන්දනය කරන ලදී.

4. සොයා ගැනීම්

4.1 සේවා ස්ථාන වෙත ප්‍රවේශවීමේ රටාව

ප්‍රවාහන රටාව වැඩි දියුණුවීම මං මාවත් සංවර්ධනයේ ආසන්න ප්‍රතිඵලයකි. අධ්‍යයන ප්‍රදේශවල මං මාවත් සංවර්ධනයෙන් අනතුරුව එවැනි ප්‍රතිඵල ජනිත වී තිබේ ද යන්නත්, එමඟින් ජනතාව අත්කර ගත් ප්‍රතිලාභත් විග්‍රහ කිරීමට අපේක්ෂිත ය.

ග්‍රාමීය ජනතාව විවිධ සමාජ-ආර්ථික-දේශපාලනික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා විවිධ සේවා ආයතන සමඟ සබඳතා පවත්වනු ලැබේ. මෙම අධ්‍යයනයේ දී සැලකිල්ලට ගනු ලැබූ පෙර පාසල්, ප්‍රාථමික පාසල්, ද්විතීක පාසල්, රෝහල, බැංකුව හෝ වෙනත් මූල්‍ය ආයතන හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය යන සේවා ස්ථාන වෙත ප්‍රවේශ වීමේ දී නියැදියේ සාමාජිකත්වය භාවිතා කරනු ලබන ගමන් මාර්ග පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කරන ලදී. එහි දී, ගැමි ජනතාව පයින් ගමන් කිරීමට අමතරව යතුරුපැදි, පාපැදි, බස් රථ, ත්‍රී රෝද රථ හා කුඩා ලොරි භාවිතා කරනු ලබන බව අනාවරණය විය (වගු අංක 2). ගමන් කළ යුතු ස්ථානය පිහිටා ඇති දුර, මාර්ගවල ඉණාත්මකභාවය, ප්‍රවාහන පහසුකම්වල සුලභතාවය, ගනුදෙනුවේ ස්වභාවය හා ගමන් කරනු ලබන පුද්ගලයා අනුව භාවිතා කළ ගමන් මාර්ග වෙනස් වී ඇති බව ද අනාවරණය වේ.

නියැදියේ ගෘහස්ථ අතරින් 10%ක පමණ පෙර පාසැල් විශේෂ දරුවෝ සිටි අතර ඔවුහු අතරින් 46%ක් පමණ වූ පිරිසක් තම වැඩිහිටියන් සමඟ පෙර පාසල් වෙත පයින් ගමන් කරති. වැඩිහිටියෝ යතුරුපැදි හා පාපැදි භාවිතයෙන් අනෙකුත් දරුවන් පෙර පාසල් වෙත රැගෙන යති. ගමේ දරුවන්ට අවශ්‍ය පූර්ව ළමාවිය සංවර්ධන ආයතන ගම තුළ ව්‍යාප්තවීමේ වත්මන් ප්‍රවණතාව තුළ ඒවා ඇසුරේ තම දරුවන්ට අවශ්‍ය අධ්‍යාපනය ලබාදීම සඳහා වැඩිහිටියෝ පෙළඹී සිටිති. එමඟින් මං මාවත් සංවර්ධනය සමඟ පෙර පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා ගමන් කිරීමේ මාධ්‍යයන්හි කැපී පෙනෙන වෙනසක් සිදු වී නැති බව අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය නොවේ.

අධ්‍යයන ගම්මානවල දරුවන්ගේ ප්‍රාථමික පාසල් අධ්‍යාපනය ද බොහෝ දුරට ග්‍රාමීය පාසලට සීමා වී ඇති බව අනාවරණය වේ. මාර්ග වැඩි දියුණු කිරීමට ප්‍රථම, ප්‍රාථමික පාසැල් දරුවන් 50%ක් පමණ වූ පිරිසක් ගමේ පාසල වෙත පයින් ගමන් කර ඇති අතර අනෙකුත් දරුවන් පාපැදි, යතුරු පැදි හා ත්‍රීරෝද රථවලින් ද ගමෙන් බැහැර පාසල් වෙත බස් රථවලින් ද ගමන් කර ඇත. වර්තමානයේ දී, පාපැදි භාවිතයේ හා පයින් ගමන් කිරීමේ සුළු අඩුවක් දක්නට ලැබෙන අතර විශාල වශයෙන් යතුරු පැදි භාවිතයක් සුළු වශයෙන් ත්‍රීරෝද රථ භාවිතයන් මගින් එම අඩුව ප්‍රතිස්ථාපනය වී තිබේ. විශේෂයෙන්, ප්‍රාථමික පාසැල් වෙත දරුවන් රැගෙන යාමේ මාධ්‍යයක් ලෙස යතුරු පැදි භාවිතය මාර්ග සංවර්ධනයෙන් පසු දෙගුණ වී තිබේ. අනෙකුත් ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතය තුළ කිසිදු වෙනසක් දක්නට නොලැබේ.

වගු අංක 2: මාර්ග සංවර්ධනයට පෙර හා පසු සේවා ආයතන වෙත ළඟාවීම සඳහා විවිධ ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතා කළ ගොවි පවුල් ප්‍රතිශතය

සේවා ආයතන	පෙර/පසු	ප්‍රවාහන මාධ්‍ය					කුඩා ලොරිය
		යතුරු පැදිය	පාපැදිය	බසය	ත්‍රීරෝද රථය	පයින්ගමන් කිරීම	
පෙර පාසල	පෙර	27	27	-	-	46	-
	පසු	27	27	-	-	46	-
ප්‍රාථමික පාසල	පෙර	11	22	11	06	50	-
	පසු	22	17	11	06	44	-
ද්විතීක පාසල	පෙර	22	36	11	-	31	-
	පසු	31	33	14	-	22	-
රෝහල	පෙර	32	16	20	10	21	01
	පසු	40	16	20	13	11	-
බැංකුව/ මූල්‍ය ආයතනය	පෙර	44	19	20	04	13	-
	පසු	52	17	16	07	08	-
ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය	පෙර	59	13	25	03	-	-
	පසු	63	11	21	05	-	-

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. හෙ. ප. පු ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

පාපැදි භාවිතය ග්‍රාමීය සමාජය තුළ තවමත් ප්‍රමුඛ ගමනාගමන මාධ්‍යයකි. එය ප්‍රාථමික පාසල් දරුවන්ට වඩා ද්විතීක පාසැල් දරුවන් අතර ප්‍රචලිත බව පෙනේ. අධ්‍යයන ප්‍රදේශ තුළ පාසල් දරුවන් ස්ත්‍රී පුරුෂ භේදයකින් තොරව පාපැදි භාවිතයෙන් පාසල් වෙත පිවිසීම අතීතයේ පටන් දක්නට ලැබුණු සුලභ දසුනකි. වර්තමානයේ දී ද, ද්විතීක අධ්‍යාපනය ලබන දරුවන් අතරින් බහුතරය ගමේ පාසල් වෙත ගමන් කිරීම සඳහා පාපැදි භාවිතා කරති. ප්‍රමාණාත්මකව ගත් කළ ද්විතීක පාසල් දරුවන් අතරින් 33%ක් ද, ප්‍රාථමික පාසල් දරුවන් අතරින් 17%ක් ද තවමත් පාසල් යාම සඳහා පාපැදි භාවිතා කරනු ලබයි. නාගරික සමාජය තුළ ඉතා කෙටිදුරක් ගමන් කිරීමට පවා බොහෝ දුර්වලතා හා දුෂ්කරතාවලින් සමන්විත පාසල් වැනි රථවලට පාසල් දරුවන් යොමු කරනු ලබන අවධියක ශාරීරික ව්‍යායාම ලබා දෙන වියදම් අඩු හා පරිසර හිතකාමී ගමන් මාධ්‍ය තවමත් නො අඩුව ගම තුළ භාවිතා කිරීම අගය කළ යුතු කරුණකි. මං මාවත් සංවර්ධනයේ සමහර අනිසි විපාක තවමත් ග්‍රාමීය සමාජය තුළට කාවැදී නොමැති බව ද ඉන් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

ග්‍රාමීය ජනතාවගේ ගමනාගමන රටාව අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා තෝරා ගත් අනෙකුත් සේවා ආයතන වූයේ රෝහල, බැංකු හෝ වෙනත් මූල්‍ය ආයතන හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයයි. අඩුම වශයෙන් ග්‍රාමීය ගෘහස්ථ අතරින් 10%ක් වත් මෙම සේවා ස්ථාන කරා ප්‍රවේශ වීම සඳහා පාපැදි භාවිතා කරති. එසේ වුව ද, මාර්ග සංවර්ධනයට පෙර තත්ත්වය හා සසඳා බැලූවිට පාපැදි භාවිතයේ අඩුවීමක් වාර්තා වේ. මං මාවත් වැඩි දියුණු කිරීමට පෙර අවස්ථාව හා සසඳා බැලූ කල ඉහත සඳහන් සේවා ස්ථාන වෙත ළඟාවීම සඳහා වර්තමානයේ දී යතුරු පැදි භාවිතය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ ගොස් ඇති බව පෙනේ. කුමන ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිත කළ ද, ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනයෙන් පසුව ග්‍රාමීය ජනතාව අත් විඳිනු ලබන ගමන් පහසුව හා කඩිනමින් ගමනාන්තය කරා ළඟාවීමේ හැකියාව ඔවුන් ලද ඉහළ ම ප්‍රතිලාභය ලෙස විග්‍රහ කළ හැකි ය.

4.2 කෘෂි යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමේ රටාව

ග්‍රාමීය ගෘහස්ථයන් හි කෘෂි නිෂ්පාදන උප පද්ධතියේ මතු සඳහන් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොළ සමඟ සබඳතා පවත්වා ගැනීමේ දී තරමක වෙනස් ස්වරූපයක ප්‍රවාහන රටාවක් අනුගමනය කරනු ලබන බව අධ්‍යයනයෙන් හෙළි වේ (වගු අංක 3). ගොවි ජනතාව තම කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමට තනි තනිව හෝ කණ්ඩායම් වශයෙන් ක්‍රියා කරනු ලැබේ. විශේෂයෙන්, පොහොර හා බීජ වැනි විශාල ප්‍රමාණවලින් භාවිතා කරන නියත අමු ද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමේ දී කණ්ඩායම් ලෙස කටයුතු කිරීමත්,

පළිබෝධ නාශක වැනි අනියත අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමේ දී කාලීන අවශ්‍යතා අනුව ගනු ලබන තීරණ මත තනි තනිව තීරණවලට එළඹීමත්, ගොවි සමාජය තුළ දක්නට ලැබෙන පොදු ලක්ෂණ වේ. ඊට හේතුව වන්නේ පළිබෝධනාශක අවශ්‍ය වන ප්‍රමාණ, වර්ග හා අවශ්‍ය වන අවස්ථා ගොවිපොළෙන් ගොවිපොළට වෙනස් වීමයි.

රජයේ පොහොර සහනාධාර වැඩසටහන යටතේ සහන මිලට සපයනු ලබන පොහොර ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථාන ඔස්සේ බෙදා හරිනු ලබන අතර එක් එක් ගොවි මහතාට හිමි පොහොර ප්‍රමාණය තනිව ප්‍රවාහනය කිරීමෙන් වැයවන වියදම අවම කිරීමේ අරමුණින් ගොවිහු කණ්ඩායම් වශයෙන් පොහොර ප්‍රවාහනය කරනු ලබති. ඒ සඳහා 80%කට ආසන්න පිරිසක් රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරනු ලබන අතර තවත් 10%ක් පමණ රෝද හතරේ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන බව වාර්තා වේ. කණ්ඩායම් වශයෙන් පොහොර ප්‍රවාහනය කරනු ලබන ගොවිහු ඉහත සඳහන් ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතා කරන අතර අනෙකුත් ගොවිහු ඒ සඳහා යතුරු පැදි, පාපැදි, කුඩා ලොරි, ත්‍රීරෝද රථ වැනි ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතා කරති. මාර්ග සංවර්ධනයට පෙර හා පසු අවධිවල පොහොර ප්‍රවාහනය සඳහා භාවිතා කරනු ලබන ප්‍රවාහන මාධ්‍යවල කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් වාර්තා නොවේ.

වගු අංක 3: මාර්ග සංවර්ධනයට පෙර හා පසු යෙදවුම්/නිමැවුම් වෙළෙඳපොළ වෙත ළඟාවීම සඳහා විවිධ ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතා කළ ගොවි පවුල් ප්‍රතිශතය

සේවා ආයතන	පෙර/පසු	ප්‍රවාහන මාධ්‍ය							
		යතුරු පැදිය	පා පැදිය	බසය	රෝද 2 ට්‍රැක්ටරය	රෝද 4 ට්‍රැක්ටරය	ත්‍රීරෝද රථය	පයින් ගමන් කිරීම	කුඩා ලොරිය
පොහොර වෙළෙඳපොළ	පෙර	05	03	-	78	09	02	-	03
	පසු	03	02	-	79	10	03	-	03
බීජ වෙළෙඳපොළ	පෙර	31	12	-	42	01	12	-	02
	පසු	31	07	-	46	02	12	-	02
කෘෂි රසායන වෙළෙඳපොළ	පෙර	40	28	12	04	01	03	12	-
	පසු	50	27	09	02	01	06	05	-
වී වෙළෙඳපොළ	පෙර	04	-	-	64	21	02	-	09
	පසු	02	-	-	67	21	02	-	08
අතුරු බෝග නිෂ්පාදන වෙළෙඳපොළ	පෙර	05	02	02	82	02	07	-	-
	පසු	05	02	02	80	02	09	-	-
කඩපොළ	පෙර	42	13	25	-	-	03	17	-
	පසු	55	11	21	-	-	05	08	-

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. ගො. ප. දු ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

වි වගාවේ නියැලෙන ගොවීන් අතරින් හරි අඩක් ම පාහේ ස්වයං නිෂ්පාදිත බීජ හෝ හුවමාරු කරගත් බීජ මත යැපීම හේතුවෙන් බීජ ප්‍රවාහනය සඳහා ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතය පිළිබඳ දත්ත වාර්තා වන්නේ වෙළෙඳපොළෙන් බීජ මිල දී ගන්නා ගොවීන් අතරින් පමණි. බීජ ප්‍රවාහනය සඳහා ද භාවිතා කරන ප්‍රමුඛ ප්‍රවාහන මාධ්‍ය රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් වුව ද, එය වාර්තා වන්නේ ද බීජ ප්‍රවාහනය කරනු ලබන ගොවීන්ගෙන් අඩකටත් අඩු සංඛ්‍යාවක් සඳහා ය. අනෙකුත් ගොවීහු තමන් ප්‍රවාහනය කරනු ලබන බීජ ප්‍රමාණය හා ස්ථානය අනුව යතුරුපැදි, පාපැදි හෝ ත්‍රීරෝද රථ භාවිතා කරති. මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර හා පසු තත්ත්වයන් සසඳා බැලූ විට බීජ වෙළෙඳපොළක් සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේ දී ගොවි ජනතාව අනුගමනය කර ඇති ප්‍රවාහන රටාවේ වාර්තා වන විචලනය ගිණිය නොහැකි තරම් ය. රෝගී තත්ත්වයන්වල දී රෝහල වෙත ගමන් කිරීම සඳහා හැරුණු කොට ත්‍රී රෝද රථ බහුලව භාවිතා කොට ඇත්තේ බීජ ප්‍රවාහනය සඳහා ය. ඒ ගොවි පවුල් 12%ක පමණ ප්‍රතිශතයක් අතර පමණි. වර්තමානයේ ත්‍රී රෝද භාවිතයේ ශීඝ්‍ර ඉහළයාමක් දක්නට ඇතත් ග්‍රාමීය සමාජය තුළ එවැනි තත්ත්වයක් වාර්තා නොවේ.

පළිබෝධනාශක කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා භාවිතා කරන ප්‍රධාන යෙදවුම් වර්ගයකි. එබැවින් කල් තබා සැලසුම් කොට තම බෝග වගාවන්ට අවශ්‍ය පළිබෝධ නාශක මිල දී ගෙන හෝ ණය පදනම මත ලබා ගෙන ගබඩා කර තබා ගැනීමට සමහර ගොවීහු පුරුදු වී සිටිති. එබැවින් අනෙකුත් අවශ්‍යතා සඳහා වෙළෙඳපොළ සමඟ ගනුදෙනු කරන අවස්ථාවන්හි දී පළිබෝධ නාශක මිල දී ගැනීම සිදු කරති. එසේ වුවත් බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී වගාවන් සඳහා පළිබෝධනාශක යෙදීමේ අවශ්‍යතා පැන නඟින්නේ ක්ෂණිකව ය. එවිට පාපැදි හා යතුරු පැදි භාවිතයෙන් ක්ෂණිකව එම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ගොවීහු පෙළඹී සිටිති. ගම් මට්ටමේ අලෙවි සැල්වලින් පවා පළිබෝධනාශක මිල දී ගැනීමට හැකිවීම ඊට තවත් හේතුවකි.

මං මාවත් සංවර්ධනයත් සමඟ බෝග වගාවන් සඳහා භාවිතා කරන අමුද්‍රව්‍ය අතරින් බීජ හා පොහොර ප්‍රවාහනය සඳහා භාවිතා කරන මාධ්‍යවල කැපී පෙනෙන විචලනය වාර්තා නො වුව ද, පළිබෝධනාශක ප්‍රවාහනය සම්බන්ධයෙන් වෙනස් වූ රටාවක් නිරීක්ෂණය කළ හැකි වේ. මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර එම කාර්යය සඳහා යතුරු පැදි භාවිතය ගොවීන් අතරින් 40%ක් ප්‍රචලිත ව පැවති අතර එය වර්තමානයේ දී සියයට පනහ දක්වා වර්ධනය වී තිබේ. පාපැදි භාවිතා කරන ප්‍රතිශතය නො වෙනස් ය. එය 28%කි. අනෙකුත් ගොවීහු ඉහත සඳහන් අයුරින් වෙනත් ශාඛ අවශ්‍යතා සඳහා වෙළෙඳපොළ සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේ දී එම කාර්යය සපුරා ගෙන සිටිති. මං මාවත් සංවර්ධනය තුළින් ලැබී ඇති ගමන් පහසුව හා කඩිනමින් අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීමට හැකි වීම තුළින් බෝග හානි පාලනය කිරීමට යම් දායකත්වයක් ලැබී ඇති බව අනාවරණය වේ.

වී හා අතුරු බෝග ඇතුළු තම කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අලෙවි කිරීම සඳහා එක් වරක දී ප්‍රවාහනය කරනු ලබන අස්වනු ප්‍රමාණය හා අලෙවි කරනු ලබන ස්ථානය ගොවිපොළෙන් ගොවිපොළට වෙනස් වේ. ගොවීන් අතරින් 65%ක් පමණ අලෙවි කිරීම සඳහා වී ප්‍රවාහනයේ දී රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන අතර අනෙකුත් ගොවීහු රෝද හතරේ ට්‍රැක්ටර්, ත්‍රීරෝද රථ හා කුඩා ලොරි භාවිතා කරති. අතුරු බෝග නිෂ්පාදන ප්‍රවාහනයේ දී ගොවීන් අතරින් 80%ක් ම රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන අතර ත්‍රීරෝද රථ, පාපැදි හා යතුරුපැදි සුළු වශයෙන් භාවිතා කෙරේ. මං මාවත් සංවර්ධනයත් සමඟ වී හා අතුරු බෝග නිෂ්පාදන ප්‍රවාහන රටාවේ කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් වාර්තා නොවේ.

ඉහත සඳහන් කළ ආකාරයට කෘෂි නිෂ්පාදන උප පද්ධතියේ යෙදවුම් හා නිමැවුම් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා ගොවීහු විවිධ ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතා කරති. එසේ වුව ද, පළිබෝධනාශක වැනි කුඩා ප්‍රමාණවලින් නිතර හා හදිසි අවශ්‍යතාවන්වල දී භාවිතා කරනු ලබන කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් ප්‍රවාහනය කිරීම සඳහා වැඩි වශයෙන් යතුරු පැදි භාවිතා කිරීම දක්නට ලැබේ. ඒ හැරුණු කොට මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර හා පසුව අනෙකුත් යෙදවුම් සපයා ගැනීම සඳහාත්, නිෂ්පාදන වෙළෙඳපොළ වෙත සැපයීම සඳහාත්, ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතය තුළ කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීමට අපහසු ය.

සමස්තයක් ලෙස ග්‍රාමීය සමාජය තුළ යතුරු පැදි භාවිතය වැඩිවීම මං මාවත් සංවර්ධනය සමඟ පවතින සෘජු සබඳතාවයක් ද යන්න වෙනම විමසා බැලිය යුතු ය. එය ගොවි පවුල්වල ක්‍රියා ශක්තිය ඉහළ යාම හා යතුරුපැදි අලෙවි ක්ෂේත්‍රයේ දක්නට ලැබෙන නව ප්‍රවණතාවල ප්‍රතිඵලයක් බව ග්‍රාමීය ජනතාව ගේ පොදු මතය යි. ඉදිරියේ දී සාකච්ඡා කෙරෙන පරිදි මං මාවත් සංවර්ධනය ගොවි පවුල්වල ආදායම් වර්ධනය සඳහා යම් දායකත්වයක් ලබා දී ඇත්නම් මං මාවත් සංවර්ධනය යතුරුපැදි භාවිතයේ වැඩිවීම කෙරෙහි යම් දායකත්වයක් සපයා ඇති බවට නිගමනය කළ හැකි වේ. මාර්ග සංවර්ධනය ඉතා කෙටි දුරකට සීමා වීම හේතුවෙන් ගමනාගමනයේ දී ඉතිරිවන කාලය ප්‍රමාණාත්මකව ගත් කළ වෙනත් ආර්ථික කටයුත්තක් වෙනුවෙන් වැය කිරීමට තරම් ඉතිරියක් නො වන බව වැඩිදුරටත් ගොවිජන මතය වේ.

4.3 කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවාවේ වර්ධනය හා එහි ප්‍රතිඵල

අධ්‍යයනයේ දී අනාවරණය වූ පරිදි මාර්ග සංවර්ධනයෙන් අනතුරුව පොදුවේ සියලුම අධ්‍යයන ගම්මාන වෙත කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවකයන් ප්‍රවේශ වීමේ වර්ධනයක් වාර්තා වේ. එමෙන් ම, කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවාව මෙතෙක් නො ලද ගෘහස්ථ සංඛ්‍යාව, ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව වැඩි ගම්වල 38%කින් ද, ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව මධ්‍යස්ථ ගම්වල 33%කින් ද අඩු වී තිබේ. එසේ වුව ද, සැලකිය යුතු කුටුම්භ සංඛ්‍යාවක් කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවාව තවමත් නො ලබන බව සියලුම ගම්වලින් වාර්තා වේ. ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව වැඩි ගම්වල පවුල් 18%ක් ද, ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව මධ්‍යස්ථ ගම්වල පවුල් 40%ක් ද, ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව අඩු ගම්මානවල පවුල් 30%ක් ද එම ගණයට අයත් වන බව අධ්‍යයනය මගින් අනාවරණය කෙරේ. සමස්තයක් ලෙස ගම වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව මත කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවකයන්ගේ සවලතාව යම්තාක් දුරට තීරණය වී ඇති බව ඉහත සඳහන් දත්තවලින් පැහැදිලි වේ. අධ්‍යයන ගම්වල කුටුම්භයන් කෘෂිව්‍යාප්ති සේවයේ ඉහත සඳහන් ප්‍රගතිය තුළ නිසි ඵල නෙළා ගෙන ඇත් ද යන්න පහතින් විග්‍රහ කෙරේ.

කෘෂිකාර්මික සමාජයක කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවයේ වර්ධනයට සමගාමී ව බෝග විවිධාංගීකරණය, නව බෝග වගා කිරීම, නව බෝග රටාවන් අනුගමනය කිරීම හා වගා ක්‍රියාවලිය ඉහළ නැංවීම යන අංශයන් හි උන්නතියක් අපේක්ෂා කළ හැකි ය. එසේ වුව ද, බොහෝ ස්ථිතික ගුණාංගයන්ගෙන් සමන්විත වගා පද්ධති තුළ එවැනි කැපී පෙනෙන විචලනා අපේක්ෂා කළ නො හැකි වේ. විශේෂයෙන් ගොවීන් සතු හෝ ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි කුඹුරු ඉඩම් ප්‍රමාණය, ඉඩම් භුක්තිය, වාරි පහසුකම්, පාංශු සාධක හා කන්න රටාවට අනුකූල වූ වගා රටාව දේශීය වී නිෂ්පාදන අංශය සතු ස්ථිතික ගුණාංගයන් අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනී. ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ ප්‍රදේශවල මෙන් ම අධ්‍යයන ගම්මානවල වී වගා පද්ධතිය ද එවන් ස්ථිතික ගුණාංගවලින් සමන්විත වන බැවින් ඉහත සඳහන් විචලනා වාර්තා වූ ප්‍රමාණය ගිණිය නො හැකි තරම් ය.

ලාභ අලාභ නොතකා යල මහ දෙකන්නයට ම කුඹුරු අස්වැද්දීම ග්‍රාමීය ගොවි ජන සමාජයේ සමාජ සංස්කෘතික ලක්ෂණයකි. ඒ නිසා, වගා කළ හැකි කුඹුරු ඉඩම් සියල්ල අස්වැද්දීමට ගොවීහු පෙළඹෙති. එමෙන් ම, ගොවීන් දැනට ක්‍රියාත්මක වන වාරි ජල සම්පාදන රටාවට අනුගත විය යුතුම ය. එකී තත්ත්වයන්ට යටත් ව කුඹුරු ඉඩම්වල වගා කළ හැකි ප්‍රමුඛතම බෝගය වී වගාවයි. පොහොර සහනාධාරය අබණ්ඩ ව වී වගා කිරීමට තවත් අනුබලයකි. දුර්වල ජලවහනය සහිත කුඹුරු ඉඩම්වල වී හැර අනෙකුත් බෝග වගා කිරීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා සීමිතය. ජල සම්පාදනයෙන් තොරව කුඹුරු ඉඩම් වගා කිරීම සඳහා මෑතක දී හඳුන්වා දෙන ලද තුන්වන

කන්නයේ දී මුං භා කවපි වගා කිරීමත්, හොඳින් ජල වහනය වන තරමක් උස්බිම්වල එළවළු හා කෙසෙල් වගා කිරීමත්, එම සීමිත අවස්ථාවේ. නව ද, අද ක්‍රමය යටතේ පවතින ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය හේතුවෙන් ඉඩම් භාවිතයේ වෙනස්කම ඇති කිරීමට ගොවියා අපොහොසත් වේ. මෙම කරුණු හේතුවෙන් මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර හා පසු අවදි අතර කුඹුරු ඉඩම්වල භූමි භාවිතය තුළ විශාල විචලනය හඳුනාගත නො හැකි ය. ශාඛස්ථ අතරින් සුළු පිරිසක් (2%) කුඹුරු ඉඩම්වල එළවළු වැනි නව බෝග වගා කර ඇතත් විශාල පරිමාණයෙන් වී වගා පද්ධතිය විවිධාංගීකරණය කිරීම සඳහා පවතින ඉඩකඩ සීමිත ය. එවැනි සන්දර්භයක් තුළ කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවාවකට ඉටු කළ හැකි කාර්යභාරය ද සීමා සහිත වේ. ඒ අනුව, මං මාවත් සංවර්ධනයත් සමඟ ශක්තිමත් වූ ව්‍යාප්ති සේවාවෙන් එල නෙළා ගැනීමේ අවස්ථාව වී ගොවියාට අහිමි වී තිබේ.

උස්බිම්වල බෝග විවිධාංගීකරණය කිරීම සඳහාත්, උස් බිම් වගා වපසරිය ඉහළ නැංවීම සඳහාත්, කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවයට සැපයිය හැකි දායකත්වය ඉමහත් ය. ඒ ගොවීන් දැනුවත් කිරීම, යෙදවුම් සැපයීම, වෙළෙඳපොළ සම්බන්ධීකරණය යනා දී මැදිහත්වීම් තුළිනි. එසේ වුවත්, මං මාවත් සංවර්ධනය සමඟ උස් බිම් වගා වපසරියේ සුළු වර්ධනයක් පමණක් සියලුම ගම්මානවලින් වාර්තා වේ. මේ වනතුරු ළඟා වීමට දුෂ්කර වූ උස්බිම් වෙත ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව ලබා දීම තුළින් උස්බිම් භාවිතය සුළු වශයෙන් ඉහළ නැංවීම සඳහාත්, නව වගාවන් කෙරෙහි යොමු කිරීම සඳහාත්, මං මාවත් සංවර්ධනය යම් දායකත්වයක් සපයා දී තිබේ. ඒ කෘෂි නිෂ්පාදන මිල දී ගන්නන් වැඩිපුර ගම වෙත පැමිණීම හේතුවෙන් කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවිය පහසු වීම තුළින් ගොවීන් එළවළු හා කෙසෙල් වගාව සඳහා යොමු වීමෙනි. උස්බිම් ගොවිතැන ආශ්‍රිත ව නව බෝග වගා කිරීමේ ප්‍රවණතාව ශාඛස්ථ අතරින් 8%ක පමණක් වාර්තා වූ අතර විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත අධ්‍යයන ගම් අතර එම අගය දැඩි ලෙස වෙනස් වූ බවක් දක්නට නො ලැබුණි.

සමස්තයක් වශයෙන් මං මාවත් සංවර්ධනය උස්බිම් වගා සංරචකය සමඟ සමීප සබඳතාවක් ගොඩනැගීමට අසමත් වී තිබේ. මෙයට පෙර ද සඳහන් කළ ආකාරයට උස්බිම් වගා සංරචකය ගොවිපොළ පද්ධතියේ අනෙකුත් උප පද්ධතිවලින් වියුක්තව පිහිටීම ඊට මූලික හේතුවයි. ඒ අනුව, උස් බිම් වගා සංරචකයට අවශ්‍ය සියලු ආකාරයේ යෙදවුම් හා නිමැවුම් ප්‍රවාහනය තුළ බිඳ වැටීමක් හෝ වර්ධනයක් වාර්තා නොවේ. එමඟින් එම වගා සංරචකයේ නිෂ්පාදනය හෝ නිෂ්පාදකතාව ඉහළ නැංවීමට හෝ විවිධාංගීකරණයට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා ගිලිහී ගොස් තිබේ. නව ද, එමඟින් ශාඛස්ථ ආදායම තුළ වෙනසක් ඇති කිරීමේ විශාල විභවතාවයක් සහිත උස්බිම් ආශ්‍රිත මූල්‍ය බෝග සංරචකය ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධන ප්‍රයත්නය තුළ අතහැරී ගොස් ඇති බව

පැහැදිලි ය. එබැවින්, ව්‍යාප්ති සේවාව සැපයීම ඔස්සේ උස්බිම් වගා සංරචකය ප්‍රගතියක් අත්පත් කර ගත් බවට තීර සාධක හමු නොවේ.

4.4 ගොවිපොළ යාන්ත්‍රීකරණය හා නව තාක්ෂණය භාවිතය

මං මාවත් සංවර්ධනය බෝග වගාවන් යාන්ත්‍රීකරණය සඳහා හිතකර තත්ත්වයකි. ඒ යන්ත්‍රෝපකරණ පහසුවෙන් ගොවි බිම් වෙත රැගෙන යාමට හොඳ තත්ත්වයේ මං මාවත් මහෝපකාරී වීම හේතුවෙනි. අධ්‍යයන ප්‍රදේශවල වී වගාවේ දී යන්ත්‍රෝපකරණ බහුලව භාවිතා කරන්නේ බිම් සැකසීම හා අස්වනු නෙළීම යන කාර්යයන් සඳහා ය. ඊට අවැසි යන්ත්‍රෝපකරණ ගොවි බිම් වෙත රැගෙන යාම සඳහා මං මාවත් සංවර්ධනය කර ඇති ප්‍රමාණය එතරම් බලදායී තත්ත්වයක් නොවන බව ගොවිජන මතය වේ. එමෙන් ම, කිසියම් වගාවක් සඳහා යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීම හෝ නො කිරීම බොහෝ තත්ත්වයන් මත තීරණය වන කරුණකි. ශ්‍රම සුලභතාව, ගෘහස්ථවල ආදායම් තත්ත්වය, වගා පරිමාණය හා වගා භූමිය තුළ යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමේ හැකියාව යාන්ත්‍රීකරණය පිළිබඳ එකී තීරක සාධක වේ. සංවර්ධනයට පෙර මං මාවත් අබලන් ව පැවති අවධියේ දී පවා අධ්‍යයන ගම්මාන තුළ වී වගාවේ යාන්ත්‍රීකරණය ඉහළ මට්ටමක පැවති අතර ප්‍රදේශය තුළ පවතින ශ්‍රම හිඟය හමුවේ කාලයත් සමඟ යාන්ත්‍රීකරණය සඳහා වැඩි වශයෙන් නැඹුරු වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යාන්ත්‍රීකරණය තවදුරටත් ගොවි බිම් කරා ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතී. එබැවින්, වර්තමානයේ යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතය මං මාවත් සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵලයකට වඩා වී වගාවේ වත්මන් යාන්ත්‍රීකරණ නැඹුරුවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගොවිහු විග්‍රහ කරති. විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම්මාන අතර ද යාන්ත්‍රීකරණයේ ස්වභාවය හා මට්ටම පිළිබඳ පැහැදිලි වෙනසක් හඳුනාගත නො හැකි විය. එමෙන් ම, වී වගාවේ දී නව තාක්ෂණය මෙවලම් භාවිතා කරන බව අධ්‍යයන ගම්මානවලින් වාර්තා නොවේ. කෙසේ වුවත්, මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර වී වගාවේ බිම් සැකසීම හා අස්වනු නෙළීම සඳහා භාවිතා කරනු ලැබූ යන්ත්‍ර ප්‍රවාහනය කිරීමේ දී මාර්ග දුෂ්කරතා හේතුවෙන් ගොවීන් යම් යම් දුෂ්කරතාවලට මුහුණ පා ඇති නමුත් මං මාවත් සංවර්ධනය යන්ත්‍රෝපකරණ ප්‍රවාහනය සඳහා පහසු කාරකයක් වූ බව ගොවිජන මතය වේ.

අනවසර ඉඩම්වල සිදු කරන හේන් ගොවිතැන හා උස්බිම් වගාව ගොවි පවුල්වල ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයකි. මහ කන්නයේ දී මහ පරිමාණයෙන් සිදු කරනු ලබන අතුරු බෝග වගාවේ බිම් සැකසීම හැරුණු කොට අනෙකුත් බොහෝ කටයුතු සඳහා භාවිතා කරනු ලබන්නේ මිනිස් ශ්‍රමයයි. බොහෝ විට, ගොවි පවුලේ ස්ථීර වාසස්ථානයෙන් වියුක්තව, බොහෝ විට දුරින් පිහිටා

ඇති මෙම උස්බිම් වගා සංරචකය යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොළ සමඟ සෘජු භෞතික සබඳතාවක් නොමැති තරම් ය. කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවාවන්ගෙන් වියුක්ත ය. වැඩි වශයෙන් මිනිස් ශ්රමය හා අඩු වශයෙන් සත්ත්ව බලය භාවිතා කරමින් එම භූමිවල වගා කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. අස්ථිර ඉඩම් භුක්තිය විසින් භූමි සංවර්ධනය, පාංශු සංරක්ෂණය මෙන් ම බෝග විවිධාංගීකරණය අධෛර්යමත් කොට තිබේ. ඒ අනුව, මං මාවත් සංවර්ධනය උස් බිම් වගා සංරචකය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදු කර නොමැති තරම් ය.

4.5 මං මාවත් සංවර්ධනය හා කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවි රටාව

ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය තුළින් පවතින වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් පුළුල් වීමට ඇති ඉඩකඩ බහුල ය. එසේ වෙළෙඳ කටයුතු පුළුල් වීමෙන් නව වෙළෙඳපොළ ආරම්භ වීමට ද ඉඩකඩ පවතී. පුළුල් වෙළෙඳපොළ ඉඩ ප්‍රස්ථා හිමි වන ගොවි ජනතාව නව බෝග වගා කරමින් තම ගොවිපොළ පද්ධති විවිධාංගීකරණය කිරීමට පෙළඹවීමත් අපේක්ෂා කළ හැකි ය. එමගින්, ගොවිපොළ නිෂ්පාදන අලෙවි රටාව විවිධාංගීකරණය වීමත්, වඩාත් හුදකලා ප්‍රදේශ වෙළෙඳපොළ හා සම්බන්ධ වීමත් යනා දී ධනාත්මක ප්‍රවණතා අපේක්ෂා කළ හැකි ය. ගොවිහු විවිධ වෙළෙඳපොළ සමඟ ගණුදෙනු කිරීමට පෙළඹීම තුළින් තම නිෂ්පාදන ඉහළ මිලකට විකුණා ගැනීමටත්, වැඩි නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයක් අලෙවි කර ගැනීමටත්, සමත් වෙති. නිෂ්පාදන මිල දී ගනු ලබන්නන් ගොවිපොළ හෝ ශාඛස්ථ වෙත පැමිණීම තවත් වාසිදායක තත්ත්වයකි. එමගින් ගොවියාට තම නිෂ්පාදන පහසුවෙන් අලෙවි කර ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා ලැබේ.

පසුගිය කාල පරිච්ඡේදයේ සිදු කළ මං මාවත් සංවර්ධනය, කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවි රටාව තුළ යම් විචලතාවන් සිදු කර තිබේ ද යන්න පිළිබඳව මෙම අධ්‍යයනයේ දී අවධානය යොමු කළ අතර වී අලෙවි කටයුතු සඳහා යම් බලපෑමක් සිදු කිරීමට සමත් වී ඇති බව දත්ත මගින් තහවුරු වේ. මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර මෙන් ම පසුව ද අධ්‍යයන ගම්මානවල ගොවීන් ආකාර තුනකට වී අලෙවි කරන බව අනාවරණය වේ (වගු අංක 4). පිට ප්‍රදේශවලින් පැමිණෙන මිල දී ගන්නන් සඳහා වී අලෙවි කිරීම, ග්‍රාමීය මෝල්වලට වී අලෙවි කිරීම හා නගරාසන්න වී මෝල් වෙත වී ප්‍රවාහනය කොට අලෙවි කිරීම එම තුන් ආකාරය වේ. වී අලෙවි කිරීමේ දී සමස්තයක් ලෙස ගොවීන් අතරින් 20%ක් තම අලෙවි රටාවේ වෙනස්කම සිදු කොට ඇති අතර ගම්මාන කරා ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අනුව වෙන් කර හඳුනා ගත හැකි විචලතා කිහිපයකි.

වගු අංක 4: අධ්‍යයන ගම්මානවල වී අලෙවි මාධ්‍යයන් හි සිදු වූ වෙනස්කම්

ගම්	ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව	වී අලෙවි මාධ්‍යවල සිදුවූ වෙනස්කම් ප්‍රතිශතයක් ලෙස		
		එකතු කරන්නන්	ග්‍රාමීය වී මෝල්	නගරාසන්න වී මෝල්
රබර්වත්ත	වැඩි	+107	-6	-67
හත්පෝරුව	වැඩි	+100	0	-30
ජඳුර	මධ්‍යස්ථ	+100	0	-33
ගෝයාභයපුර	වැඩි	+207	-26	-36
හැඩවින්න	මධ්‍යස්ථ	+51	අදාළ නැත	-67
ගෝයාසිම්හරගම	අඩු	+39	0	-50

මූලාශ්‍රය: භෙ. කො. ගො. ප. පු. අධ්‍යයනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

මං මාවත් සංවර්ධනයෙන් අනතුරුව, වී අලෙවියේ දී නගරාසන්න වී මෝල්වල දායකත්වයේ කැපී පෙනෙන අඩු වීමක් වාර්තා වේ. ගම් වෙත වී එකතු කරන්නන්ගේ පැමිණීම ඉහළ යාමත් සමඟ නගරාසන්න වී මෝල් වෙත ගොවිමහතා විසින් වී ප්‍රවාහනය කොට අලෙවි කිරීමට නොපෙළඹීම ඊට හේතුවයි. ග්‍රාමීය වී මෝල්වල දායකත්වයේ සුළු අඩු වීමක් සමහර ගම්වලින් වාර්තා වන අතර අනෙකුත් ගම්වල කිසිදු වෙනසක් වාර්තා නොවේ. වී එකතු කරන්නන්ගේ මැදිහත් වීම ඉහළ ගොස් ඇති අතර ඉන් ගමය වන්නේ ඔවුන්ගේ මැදිහත්වීම තුළ අධ්‍යයන ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ග්‍රාමීය හා නාගරික වී මෝල් වී වෙළෙඳපොළින් විතැන් වී ඇති බවයි. මං මාවත් සංවර්ධනයක් සමඟ වෙළෙන්දෝ ගෘහස්ථය හෝ ගොවිපොළ වෙත පැමිණ වී මිල දී ගැනීමේ නියැලෙති. එය ගොවි ජනතාවට මහත් පහසුවක් වී ඇති අතර අස්වනු නෙළු විශස මුදල් බවට පත් කිරීමේ අභිලාෂය ඉන් ඉටු වේ. එබැවින්, වෙළෙඳපොළ වී මිල ගණන් තරඟකාරී මට්ටමකට පැමිණෙන තුරු වී ගබඩා නොකොට ඉක්මනින් අලෙවි කිරීමට ගොවිහු පෙළඹී සිටිති. තරඟකාරී වාතාවරණය හමුවේ සමහර ගම්මානවල වී මෝල් හිමියන් වී මිල දී ගැනීම සඳහා පැමිණෙන ගැණුම්කරුවන්ට අවහිර කරන බවට වාර්තා විය. ඉන් ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේ මහා පරිමාණ සහල් සැකසුම්කරුවන් දිනෙන් දින වී වෙළෙඳපොළ ආක්‍රමණය කරන බවත්, ඒ සඳහා මං මාවත් සංවර්ධනය රුකුලක් වී ඇති බවත් ය.

සමස්තයක් ලෙස නියැදියේ හරි අඩක් පමණ ගොවිහු ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය මඟින් වී අලෙවිය සඳහා යම් දායකත්වයක් ලබා දුන් බවට විශ්වාසය පළ කරති. ඉතිරිය එබඳු අදහසක් දරන්නේ හෝ විශ්වාස කරන්නේ නැත. වී අලෙවි රටාවේ විචලතා සිදුවීම හෝ නොවීම තුළින් එක් එක් ගෘහස්ථය මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ හෝ වෙනත් වාසිදායක තත්ත්වයන් අත්පත් කර ගැනීම හෝ එසේ නොවීම මත මේ අදහස් තීරණය වේ. කෙසේ වුවත්, අධ්‍යයනය සිදු කළ ගම්වල ගොවි

ජනතාවගෙන් හරි අඩක් ම දරන ඉහත කී සුභවාදී ආකල්පය තුළින් පිළිබිඹු වන්නේ මං මාවත් සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් තුළින් ගම සංවර්ධනය සඳහා දැරූ වැයම යම් තරමකට හෝ සඵල වී ඇති බවයි.

4.6 ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය හා කෘෂිකාර්මික නොවන ආදායම

විවිධ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම් අතර කෘෂිකාර්මික නොවන ආදායමේ සැලකිය යුතු විචලනය වාර්තා වන්නේ නැත. කෙසේ වුව ද, ග්‍රාමීය ගෘහස්ථයක් කෘෂිකාර්මික හා කෘෂිකාර්මික නොවන මර්ගවලින් ආදායම් උපයා ගනී. මං මාවත් සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵල ලෙස කෘෂිකාර්මික නොවන රැකියා අවස්ථා හා ආදායම් උත්පාදන මාර්ග බිහිවීමට බොහෝ ඉඩකඩ තිබේ. ඒ වැඩි දියුණු කළ, මං මාවත් ඔස්සේ වෙළෙඳපොළ සබඳතා තහවුරු වීම මගින් විය හැක. මෙතෙක් භාවිතයට නොගත් සම්පත් භාවිතා කරමින් ස්වයං-රැකියා හා ගෘහ කර්මාන්ත ආරම්භ කිරීම සඳහා දිරි ගැන්වීම තුළින් විය හැක. එම ස්වයං-රැකියාවලට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීම හා ඒවා ප්‍රවාහනය පහසු කරලීම තුළින් විය හැක. නිෂ්පාදන අලෙවි සබඳතා ඇරඹීම හා ඒවා සවිමත් වීම තුළින් විය හැක. ශ්‍රමය හා යන්ත්‍රවල සවලතාවය ඉහළ යාම නිසා විය හැක. දැනුම හෝ තොරතුරු සන්නිවේදනය තුළින් විය හැක. ණය හා ව්‍යාප්ති සේවා සැපයුම ශක්තිමත් වීම තුළින් විය හැක.

මෙම අධ්‍යයනයට අනුව මං මාවත් සංවර්ධනය මගින් ග්‍රාමීය ජනතාව කෘෂිකාර්මික අංශයෙන් පරිබාහිර රැකියා අවස්ථා ලබා ගැනීමට හෝ ආදායම් ඉපැයීම සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථා ලද අවස්ථා කිහිපයක් පිළිබඳ ව වාර්තා වේ. ගමෙන් පිටත පිහිටි ඇහලුම් කර්මාන්ත ශාලාවල රැකියාලාභී ගැහැණු ළමුන්ට හා ගමෙන් පිටත රැකියාවන් හි නිරත අනෙකුත් ගමවාසීන්ට රැකියා ස්ථාන කරා පහසුවෙන් ළඟාවීමට හැකි වීම, රැකියා අංශය කෙරෙහි මං මාවත් දායකත්වය ලබා දී ඇති එක් ඉඩ ප්‍රස්තාවකි. එමෙන්ම සංවර්ධනය වූ මං මාවත් ඔස්සේ ග්‍රාමීය ශ්‍රම සම්පත පිටතට ගලායාම කෘෂිකාර්මික අංශයේ ප්‍රගමනයට එරෙහිව යම් දායකත්වයක් ලබාදී ඇති බවද පෙනේ. ඒ හැරුණු කොට, සෘජු ප්‍රතිඵල ලෙස කොන්ත්‍රාත් පදනම මත ඉදි වූ මං මාවත්වල කම්කරු රැකියා අවස්ථා කිහිපයක් උදාවීම හඳුනා ගත හැකි ය. තව ද, එක් අධ්‍යයන ගමමානයක එවකට පැවති සහල් සැකසුම් කර්මාන්ත ශාලාවක් පුළුල් කිරීම තුළින් රැකියා අවස්ථා කිහිපයක් බිහිවී තිබුණි. ඒ හැරුණු කොට අධ්‍යයන ගම් ආශ්‍රිතව කර්මාන්ත හෝ නව ආදායම් මාර්ග විවෘත වීම පිළිබඳ තොරතුරු අධ්‍යයනයේ දී හෙළිදරව් වූයේ නැත. මේ තත්ත්වය සඳහා කරුණු ගණනාවක් බලපා තිබුණි. ග්‍රාමීය ජනතාවට විවිධ රැකියා උත්පාදන ව්‍යවසායන් සඳහා ආයෝජනය කිරීමට ධනය නොමැති වීම ප්‍රධාන හේතුවකි. ඒ සඳහා ඔවුන්ට ප්‍රමාණවත් තාක්ෂණික/වෘත්තීය දැනුමක් ද

නොමැත. මෙම අධ්‍යයනයට ප්‍රතිචාර දැක් වූ ගොවි පවුල්වල ප්‍රධාන ජීවනෝපාය ගොවිතැන බැවින් ඉන් පරිබාහිර ව්‍යවසායයන් වෙත නැඹුරුවීමට ද ඔවුහු මැලිකමක් දක්වති. ගම්වාසීන් එවැනි ව්‍යවසායයන් වෙත යොමු කිරීමේ සංවිධානාත්මක තීරණය වැඩපිළිවෙළක් ද ගම් මට්ටමේ ක්‍රියාත්මක නොවේ. ඔවුන්ගේ ධාරිතා වර්ධන වැඩසටහන් ද විරල ය. ව්‍යවසාය සංවර්ධනයට අදාළ සේවාවන් ද විරල ය. ව්‍යවසාය සංවර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය ධනය, ව්‍යවසායකත්වය, යෙදවුම් හා සේවාවන් ප්‍රමාණවත් නොවූ උෂ්ණ රික්තයක් තුළ මං මාවත් සංවර්ධනය තුළින් පමණක් ව්‍යවසාය සංවර්ධනය මල්එල ගැන්වීම අපහසු බව මින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. .

‘ගම් නැගුම’ වැඩසටහනේ අවසන් ඉලක්කය වන්නේ ‘ගම් සංවර්ධනයේ කේන්ද්‍රස්ථානය’ බවට පත් කිරීමයි. මෙම සඳ්කාර්යය සඳහා ග්‍රාමීය සමාජයේ සැම කුටුම්භයකම දායකත්වය ලබා ගත යුතුය. එම ඉලක්කය වෙත ළඟා වීම සඳහා සම්පූර්ණ විය යුතු බොහෝ කාරණා අතර මාර්ග සංවර්ධනය එක් අංගයක් පමණි.

4.7 ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනය හා කෘෂිකාර්මික ආදායම

අධ්‍යයන ගම්මානවල ගෘහස්ථයන් උපයා ගන්නා කෘෂිකාර්මික ආදායම තුළ සැලකිය යුතු විචලතා පවතී. ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ඉහළ ගම්වල කෘෂිකාර්මික ආදායම ඉහළ අගයක් ගන්නා අතර එහි විලෝමය ද එලෙසමය. අධ්‍යයන ගම්මානවල මං මාවත් සංවර්ධනය සමඟ සෘජු සබඳතාවක් පැවතියේ වී වගා පද්ධතිය සමඟ පමණි. එමෙන්ම අධ්‍යයනය සඳහා තෝරා ගත් ගෘහස්ථ බහුතරයක ප්‍රධාන ආදායම මාර්ගය වී වගාව විය. එබැවින් මෙම විචලතාවය සඳහා මං මාවත් සංවර්ධනය යම් දායකත්වයක් ලබා දී තිබේ ද? යන්න විමසිය යුතුව තිබේ.

වී වගා වපසරිය, වගා ක්‍රීතාවය වී මිල හා වී නිෂ්පාදකතාව මගින් කිසියම් ගෘහස්ථයන් විසින් වී වගාවෙන් උපයනු ලබන ආදායම තීරණය කරනු ලබයි. වී වගා වපසරිය පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමේ දී ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අනුව වර්ග කරන ලද ගම්මාන කාණ්ඩ තුන අතර කුඹුරු ඉඩම් අයිතියේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් වාර්තා වේ. සමස්තයක් ලෙස ගත් කළ අධ්‍යයන ගම්මානවල එක් ගොවි පවුලක කුඹුරු ඉඩම් අයිතියේ සාමාන්‍ය අගය අක්කර දෙකක් පමණ වන අතර ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව වැඩි මධ්‍යස්ථ හා අඩු ගම්මානවල කුඹුරු ඉඩම් අයිතියේ මධ්‍යන්‍ය අගයන් ඒ අනුපිළිවෙළින් ම වෙනස් වේ (වගු අංක 5).

වගු අංක 5: නියැදි කුටුම්භවල ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව අනුව ඉඩම් අයිතිය

ගම	ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව	සාමාන්‍ය ඉඩම් අයිතිය
රබර්වත්ත	වැඩි	3.20
ගන්තොරුව	වැඩි	
ගෝඨාභයපුර	වැඩි	
ජඳුර	මධ්‍යස්ථ	2.53
හැඩවින්න	මධ්‍යස්ථ	
ගෝඨයිම්බර ගම	අඩු	2.32

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. ගො. ප. පු ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

එම අගයන් අතර සැලකිය යුතු මට්ටමේ විචලනය ද හඳුනා ගත හැක. තව ද අධ්‍යයන ගම්මානවල වි වගා පද්ධතියේ බෝග නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ ද සැලකිය යුතු විචලනය පවතින අතර ඒවා ද ඉහත අයුරින් ම වෙනස් වේ. එබැවින් වැඩි කුඹුරු ඉඩම් ප්‍රමාණයක් වැඩි ක්‍රියාවලියෙන් වගා කිරීම මගින් ඉහළ ආදායමක් ඉපයීමේ හැකියාව ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ඉහළ ගම් සතු වන අතර එහි විලෝමය ද එලෙසම වේ. වි වගාවේ ආදායම තීරණය කරන්නා වූ සමහර සාධක එනම් වගා වපසරිය හා වගා ක්‍රියාවලිය කාලයක් මුළුල්ලේ ග්‍රාමීය සමාජ-ආර්ථික -සංස්කෘතික ව්‍යුහය සැකසීමට දායකත්වය සැපයූ එනමුත් මං මාවත් සංවර්ධනයට පරිබාහිර සාධක වේ. එනමුත් මං මාවත් සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වි අලෙවි රටාව හා එමගින් වි අලෙවි මිල කෙරෙහි යම් බලපෑමක් ඇති කිරීමට හැකියාව තිබේ. එබැවින් විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව සහිත ගම් අතර වි මිල ගණන්වල විචලනය හඳුනා ගත හැකි ද යන්න විමසා බලනු වටී.

වර්ෂ දෙදහස් දොළහ මහ කන්නයේ දී ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අවම ගම්වලින් අවම වි මිලක්, වැඩි ම ගම්වලින් වැඩි ම වි මිලක් වාර්තා වේ (වගු අංක 6). ගම් අතර පැවැති වි මිලේ සාමාන්‍ය අගයන් ගණනය කළ විට වැඩි ම සාමාන්‍ය මිල ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අඩු ගම්වලින් ද අඩු ම සාමාන්‍ය මිල ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව වැඩි ගම්වලින් ද වාර්තා වේ. නමුත් ගම් අතර පැවැති වි මිලේ සාමාන්‍ය මිල ගණන් අතර සැලකිය යුතු මට්ටමේ විචලනය නොපවතී. සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල ගොවීන් අතරින් සියයට අනූ නමයක්ම මහ කන්නයේ දී වි අලෙවි කර ඇත්තේ එවකට සහතික වි මිල වන රු.32/- ට වඩා අඩුවෙනි.

සහතික වි මිලට සාපේක්ෂව වි මිලේ පහත වැටීම 1% සිට 44% ක් දක්වා වාර්තා වේ. සහතික මිල ලබාගත් බවට වාර්තා වන්නේ ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව ඉහළ ගම්වලිනි. අඩුම වි මිල වාර්තා වන්නේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අඩු ගම්වලිනි. මේ අනුව අස්වනු අධික එමෙන්ම වි මිල විශාල ලෙස

උච්චාවචනය වන මහ කන්නයේ දී ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව වැඩි ගම් යම් ප්‍රතිලාභයක් ලබා ඇතත් වැඩි ප්‍රතිලාභ අත්කර ගත් බව සංඛ්‍යානමය වශයෙන් තහවුරු වන්නේ නැත.

වගු අංක 6 : 2011/2012 මහ කන්නයේ දී අධ්‍යයන ගම්මානවල පැවති වී මිල ගණන්

ගම්වලට ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව	වී මිල (රු.)			
	අවම	උපරිම	සාමාන්‍ය	වෙනස
වැඩි	20	32	24.51	-3.8*
මධ්‍යස්ථ	19	30	24.58	-3.5 **
අඩු	18	30	25.45	-

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. ගො. ප. පු. ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

$$\text{ප්‍ර.හැ. වැඩි ගම් සඳහා මිල වෙනස} = \frac{(\text{ප්‍ර.වැඩි මිල} - \text{ප්‍ර.අඩු මිල}) \times 100}{\text{ප්‍ර.වැඩි මිල}}$$

$$\text{ප්‍ර.හැ. මධ්‍යස්ථ ගම් සඳහා මිල වෙනස} = \frac{(\text{ප්‍ර.ම. මිල} - \text{ප්‍ර.අඩු මිල}) \times 100}{\text{ප්‍ර. මධ්‍යස්ථ මිල}}$$

යල කන්නයේ දී සාමාන්‍යයෙන් වී සඳහා ඉහළ මිලක් ලැබේ. ඒ අනුව වාර්තා වූ මිල විචලතා අවම වේ. වී මිලේ උපරිම පහත වැටීම සියයට එකොළහකි. යල කන්නයේ දී වැඩි ම සාමාන්‍ය වී මිල ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අඩුම ගම්වලින් අඩුම සාමාන්‍ය මිල ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව වැඩි ම ගම්වලින් ද වාර්තා වේ (වගු අංක 7). ගම් අතර සාමාන්‍ය වී මිලේ සැලකිය යුතු විචලතා පවතී. තව ද අලෙවි රටාවේ විචලතා සිදු වූ පමණට ම ගොවීන්ට මිල තීරණය කිරීමේ හැකියාව වර්ධනය වී නැත. වී එකතු කරන්නන් ගමට පැමිණීම පහසුවක් සේ සලකන නමුත් ඔවුන් නියම කරන මිලට වී අලෙවි කිරීමට ගොවීන්ට සිදුවී ඇත. වී මිල පිළිබඳ කේවල් කිරීමේ අයිතිය ගොවීන් සතු නොවේ. එබැවින් මං මාවත් සංවර්ධනය සමඟ අලෙවි රටාවේ සිදු වූ විචලතා වී මිල ගණන් කෙරෙහි බලපෑමක් සිදු කිරීමට සමත් වී නැත.

වගු අංක 7 : වර්ෂ 2012 යල කන්නයේ දී අධ්‍යයන ගම්මානවල පැවති වී මිල ගණන්

ගම්වලට ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව	වී මිල (රු.)			
	අවම	උපරිම	සාමාන්‍ය	වෙනස (%)
වැඩි	20	32	26	-7.1 *
මධ්‍යස්ථ	18	30	27	-3.6**
අඩු	22	30	28	-

මූලාශ්‍රය: හෙ. කො. ගො. ප. පු. ආයතනය, සමීක්ෂණ දත්ත, 2012.

$$\text{ප්‍ර.හැ. වැඩි ගම් සඳහා මිල වෙනස} = \frac{(\text{ප්‍ර.වැඩි මිල} - \text{ප්‍ර.අඩු මිල}) \times 100}{\text{ප්‍ර.වැඩි මිල}}$$

$$\text{ප්‍ර.හැ. මධ්‍යස්ථ ගම් සඳහා මිල වෙනස} = \frac{(\text{ප්‍ර.ම. මිල} - \text{ප්‍ර.අඩු මිල}) \times 100}{\text{ප්‍ර. මධ්‍යස්ථ මිල}}$$

වී නිෂ්පාදනය මඟින් ලබා ගත හැකි ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා බලපාන අනෙකුත් සාධක අතර වැඩි අස්වනු ලබා දෙන ප්‍රභේද භාවිතය, ප්‍රශස්ථ මට්ටමින් පොහොර භාවිතය, නව තාක්ෂණික හා ශ්‍රම විද්‍යාත්මක ක්‍රම භාවිතය සඳහන් කළ හැකිය. අධ්‍යයන ගම්මානවල වී ගොවිතැන් කිරීමේ දී මං මාවත් සංවර්ධනයට පෙර හා පසු තත්ත්වයන් අතර ඉහත කරුණු සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි වෙනස්කම් වාර්තා නොවේ. පාරම්පරික ඉඩම් අයිතිය නොවනස් ව පැවතීම, ජල සම්පාදිත කෘෂිකර්මයේ නියැලීම, පාරම්පරික ඉඩම් භුක්ති ක්‍රම ක්‍රියාත්මක වීම, කුඹුරු ඉඩම්වල වෙනත් බෝග බොහොමයක් වගා කිරීමට නොහැකිවීම හෙවත් බෝග විවිධාංගීකරණයට ඇති ඉඩකඩ සීමාවීම හා එමගින් නව ශ්‍රම විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා නොවීම, පොහොර සහනාධාරය ලබාදීම හේතුවෙන් පොහොර භාවිතය නිශ්චිතවීම යන කරුණු එසේ මාර්ග සංවර්ධනයට පෙර හා පසු තත්ත්වයන් අතර කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් වාර්තා නොවීමට පාදක වී ඇති කරුණු අතර වේ. කෙටියෙන් විග්‍රහ කරනු ලැබුවොත් වී වගා පද්ධතිය එදා මෙන්න අදත් සම්ප්‍රදායික ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ.

එබැවින්ම විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම් අතර වී නිෂ්පාදකතාවේ සැලකිය යුතු විචලනය වාර්තා නොවේ. ඒ අනුව විවිධ මට්ටමේ ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සහිත ගම්වල ගොවි පවුල් උපයනු ලබන කෘෂිකාර්මික ආදායම තුළ පවතින සැලකිය යුතු මට්ටමේ විචලනය ශ්‍රාමීය මං

මාවත් සංවර්ධනයට පරිබාහිර වූ සාධකවල ප්‍රතිඵල බවත් ගම් අතර පවතින ව්‍යුහාත්මක සාධක ආශ්‍රිත විවලතා ඉහත ආදායම් විවලතාවලට හේතු වී ඇති බවත් පෙනේ.

අතුරු බෝග නිෂ්පාදන අලෙවි රටාව සම්බන්ධයෙන් ද රට සමාන තත්ත්වයක් වාර්තා වේ. ගමට පැමිණෙන වෙළෙන්දන් ගේ සංඛ්‍යාව ඉහළ යාමත් සමඟ ගොවීන් බාහිර වෙළඳපොළ වෙත තම නිෂ්පාදන රැගෙන යාම අත්හැර දමා ඇත. ඉන් අත්විදින පහසුව හැරුණු කොට මිල අතින් වාසිදායක තත්ත්වයක් අත් කර ගත් බව වාර්තා නොවේ. ඒ අනුව මං මාවත් සංවර්ධනය ග්‍රාමීය ගෘහස්ථවල කෘෂිකාර්මික හෝ කෘෂිකාර්මික නොවන ආදායම් මාර්ගවල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් අත් කර දීමට සමත් වූ බවට ප්‍රබල සාක්ෂි මෙම අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය නොවේ.

5. සමාජිකය

ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය හා එහි ඵල විපාක නම් වූ සමස්ත සන්දර්භය පිළිබඳව ගම් වාසීන්ගේ අවබෝධය හා විග්‍රහය සරලය, සෘජුය. එනම් බොහෝ ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් සාකච්ඡා ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන්ට පරිබාහිර අරමුණු සපුරා ගැනීම අරඹයා දරනු ලැබූ උත්සාහයන් වේ. අධ්‍යයනයෙන් අපේක්ෂා කළ පරිදි ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනයට සමගාමීව ගැමි ජනතාවගේ ගොවිපළ පද්ධති වැඩි දියුණු කිරීමටත් ඔවුන්ගේ ආදායම් ඉහළ නැංවීමටත් ඇවැසි අනෙකුත් බලදායී තත්වයන් ගම තුළ ජනිත වී නොමැත. එබැවින් “එදා ගම” හා “අද ගම” තුළ පවතින භෞතික වෙනස හෙවත් කොන්ක්‍රීට් හෝ ගලින් නිම කළ මාවත තුළින් පෙර කී පරිදි සෘජු හෝ වක්‍ර ප්‍රතිලාභ ලද්දෝ කෘෂිකර්මය. නමුත් ඒ සීමිත පිරිසකි. එයින් ලද ප්‍රතිඵල ද සීමිතය. ඉන් ඔබ්බෙන් පිහිටි මං මාවත් සංවර්ධනය කිරීම මේ වන විට අත්හැර දමා ඇති සෙයකි. ඒ අනුව මෙතෙක් දියත් කළ මං මාවත් සංවර්ධන උත්සාහයන් තුළින් ස්පර්ශ කර ඇත්තේ මහින්ද විත්තන ජාතික සංවර්ධන රාමුව තුළින් අපේක්ෂා කළ පරිදි “ගම” සංවර්ධනයේ කේන්ද්‍රස්ථානය බවට පරිවර්තනය කිරීමේ සාකච්ඡා එළඹුමෙන් අල්ප මාත්‍රයක් පමණක් බව පෙනේ. විශේෂයෙන් රට තුළ ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනයට සමගාමීව දියත් වූ මහා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් වෙත යොමු කළ අවධානය හා ආයෝජන හා සසඳා බැලූ කල ග්‍රාමීය මං මාවත් සංවර්ධනය නොගිණිය හැකි තරමේ වැයමකි.

තව ද මං මාවත් සංවර්ධනය කළ පමණින් ම කෘෂිකාර්මික හෝ ග්‍රාම සංවර්ධනය සාක්ෂාත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ නොහැක. වෙනත් ආකාරයකින් පැවසුවහොත් ගොවිපළ පද්ධති වැඩි දියුණු කිරීම හෝ ගෘහස්ථ ආදායම් කර කිරීම මං මාවත් සංවර්ධනය කළ පමණින්ම සිදු නොවේ.

එසේ විය හැක්කේ සාකච්ඡා ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් දියත් කිරීමෙන් පමණි. ගොවිපළෙන්-
වෙළඳපළට - මං මාවත් - යන සංකල්පය වඩාත් පුළුල් ලෙස එකී ග්‍රාම සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන්
තුළට අන්තර්ගත කළ යුතුව ඇත. තව ද මං මාවත් සංවර්ධනය මගින් ජනනය වන අවස්ථා
භාවිතා කර තම ජීවනෝපායයන් සංවර්ධනය කර ගැනීම සඳහා ගැමි ජනතාවට මහ පෙන්වීමේ
හා සහාය වීමේ ක්‍රමෝපායන් එම ප්‍රයත්නයන් තුළ අන්තර්ගත කළ යුතුය. ඒ සඳහා ප්‍රාදේශීය
මෙන්ම ජාතික මට්ටමේ දේශපාලන අධිකාරියේ දැඩි කැපවීම හා සංවේදිතාවය මෙන් ම ග්‍රාමීය
සංවර්ධනයේ නියැළී සිටින හා ඊට වගකිව යුතු රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතනවල මැදිහත්වීම
තුළින් ග්‍රාම සංවර්ධනය අරඹයා සැලසුම් කිරීම, දියත් කිරීම හා ඒ සඳහා ආයෝජනය කිරීම
අත්‍යවශ්‍ය වේ.

දේශයේ ගම් දැනට සිසාරා දිවෙන තවත් බොහෝ ග්‍රාමීය මං මාවත් මෙතෙක් සංවර්ධනයේ පහසු
ලබා නොමැත. එම මං මාවත් ආශ්‍රිත ව ජීවත් වන ගැමි ජනතාවගේ යාවජීව අවශ්‍යතාව මෙතෙක්
ඉටු වී නැත. බොහෝ ගම් බිම් කෙත් වතු තවමත් හුදකලා වී ඇත. ගොවිජනතාව බොහෝ
දුෂ්කරතා මැද එකී ගොවි බිම් අස්වද්දකි. යලට නගරයේ කම්කරු වෘත්තීන් හි නියැළී, මහට සිය
පවුල් සමඟ හේන්වල පදිංචි වන්නේ නව තාක්ෂණය නොදැන. ව්‍යාප්ති උපදෙස් නොමැතිවය.
යන්ත්‍ර වෙනුවට පවුල් හා අත්තම් ශ්‍රමයෙන් පමණක් සන්නද්ධවය. එබැවින් හුදකලා වූ ගම්මාන
හා ගොවි බිම් කරා දිවෙන සැතපුම් දහස් ගණනක ග්‍රාමීය මං මාවත් වැඩි දියුණු කිරීමත්, වැඩි
දියුණු කළ මං මාවත් නඩත්තු කිරීමත් තුළින් ග්‍රාමීය ජන ජීවිතයට නව පණක් ලබාදීමේ ජාතික
මෙහෙවර නැවත පණ ගැන්විය යුතු වේ. ඒ අනාගත සමෘද්ධිමත් දේශයක නායකයන්, විද්වතුන්
හා බුද්ධිමතුන්ගේ ඉදිරි ගමනේ පදනම මේ ග්‍රාමීය මං මාවත් ඔස්සේ වැටී ඇති බැවිණි.

<http://www.worldbank.org/en/news/feature>, Sri Lanka Rural Roads Link Villages to Cities Improving Rural Economy, Accessed on January 28, 2014.

Mosher, A., T. (1966). *Getting Agriculture Moving: Essentials for Development Modernization*. Fredrick A. Praeger Publishers. New York. Washington. London. 1966.

Posda, A. J. (1966). Transportation in '*Selected Readings to Accompany Getting Agriculture Moving: Essentials for Development Modernization*. Vol. II Ed. Raymond E. Borton. The Agricultural Development Council Inc. 630. Fifth Avenue, New York. N. Y. 10020.

Sri Lanka Council for Agricultural Research Policy (SLCARP). (2011). *National Priorities in Socio-Economic Research in Agriculture: 2012-2016*. National Committee on Socio-economics and Policy Analysis. SLCARP, Sri Lanka.

Sunday Observer. (2010.09.12). Gamaneguma to Boost Rural Economy.

Sunday Observer. (2011.02.13). Gamaneguma is for Inclusive Development.

World Development Report 2006: Equity and Development (2005) ed. Francisco H. G. Ferreira, Michael Walton. World Bank and Oxford University Press.